## *NOWE Zamieńmy słowo*

### Wymagania edukacyjne dla klasy 4

Ocenę niedostateczną otrzymuje uczeń, który nie spełnia wymagań edukacyjnych na ocenę dopuszczającą.

| **Obszar I**<br>**Komunikacja** | | | | |
|---|---|---|---|---|
| **Na ocenę dopuszczającą** | **Na ocenę dostateczną** | **Na ocenę dobrą** | **Na ocenę bardzo dobrą** | **Na ocenę celującą** |
| | ***to, co na ocenę dopuszczającą, oraz:*** | ***to, co na ocenę dostateczną, oraz:*** | ***to, co na ocenę dobrą, oraz:*** | ***to, co na ocenę bardzo dobrą, oraz:*** |
| **Uczeń:**<br>**tworzy** krótką wypowiedź ustną lub pisemną na zadany temat<br>**słucha** uważnie wypowiedzi innych i stara się zrozumieć ich sens<br>**rozpoznaje** sytuacje wymagające oficjalnego lub nieoficjalnego sposobu wypowiedzi<br>**przedstawia** podstawowe informacje o sobie<br>**nazywa** swoje emocje i potrzeby (np. radość, złość, potrzeba pomocy)<br>**używa** zwrotów grzecznościowych, np. *proszę*, *dziękuję*, *przepraszam*<br>**wyraża** własne zdanie na podany temat<br>**rozpoznaje** podstawowe komunikaty niewerbalne, takie jak gest, mimika i postawa ciała<br>**przedstawia** siebie<br>**wymienia** podstawowe informacje o swoich | **Uczeń:**<br>**przekazuje** w zrozumiały sposób swoje myśli i informacje w wypowiedziach ustnych oraz pisemnych<br>**rozpoznaje** najważniejsze informacje w wypowiedzi rozmówcy<br>**odpowiada** na wypowiedź rozmówcy<br>**stosuje** odpowiedni sposób zwracania się do rozmówcy w różnych sytuacjach<br>**opisuje** swoje emocje i potrzeby w sposób zrozumiały dla odbiorcy<br>**opisuje** siebie, swoje doświadczenia i zainteresowania<br>**stosuje** zwroty grzecznościowe odpowiednie do sytuacji i rozmówcy<br>**formułuje** stanowisko<br>**odczytuje** znaczenie prostych komunikatów niewerbalnych w różnych sytuacjach<br>**rozróżnia** komunikaty słowne i niewerbalne<br>**opisuje** swoje doświadczenia i zainteresowania w krótkiej | **Uczeń:**<br>**wyraża** swoje zdanie i intencję w uporządkowanych wypowiedziach ustnych oraz pisemnych<br>**odpowiada** na wypowiedź rozmówcy w sposób związany z tematem rozmowy<br>**dobiera** słownictwo i formę wypowiedzi do sytuacji komunikacyjnej oraz odbiorcy<br>**reaguje** adekwatnie do treści rozmowy<br>**wyraża** swoje uczucia i potrzeby adekwatnie do sytuacji<br>**dobiera** formy grzecznościowe do celu wypowiedzi oraz relacji z odbiorcą<br>**uzasadnia** swoje stanowisko w rozmowie, odwołując się do przykładów<br>**porządkuje** wypowiedź o sobie<br>**uzasadnia** stanowisko jednym argumentem<br>**wyjaśnia** znaczenie komunikatów niewerbalnych w przebiegu rozmowy<br>**opowiada** w uporządkowany | **Uczeń:**<br>**dobiera** środki językowe odpowiednie do celu i charakteru wypowiedzi<br>**prowadzi** rozmowę i nawiązuje w niej do tego, co mówił rozmówca<br>**modyfikuje** wypowiedź w zależności od celu rozmowy i potrzeb odbiorcy<br>**rozwija** wypowiedź o sobie w spójny sposób<br>**komunikuje** swoje emocje, uczucia i potrzeby w sposób odpowiedzialny, kulturalny i akceptowany społecznie<br>**posługuje się** zasadami grzeczności językowej w sposób świadomy i adekwatny do różnych sytuacji komunikacyjnych<br>**odnosi się** do argumentów rozmówcy i broni własnego stanowiska<br>**odczytuje** znaczenie wypowiedzi rozmówcy (także z gestów i tonu głosu)<br>**porównuje,** co ktoś mówi, z tym, jak się zachowuje (gesty, mimika) | **Uczeń:**<br>**świadomie** posługuje się językiem w mowie i piśmie, aby precyzyjnie wyrażać swoje myśli, emocje i intencje<br>**aktywnie i uważnie** uczestniczy w rozmowie, okazując zaangażowanie i szacunek wobec rozmówcy<br>**modyfikuje** wypowiedź, aby była skuteczna i przekonująca<br>**posługuje się** różnymi formami wypowiedzi w sposób adekwatny do sytuacji oraz celu i dostosowany do odbiorcy<br>**wspiera** komunikację w grupie<br>**ocenia**, czy sposób wyrażania emocji jest odpowiedni do sytuacji i nie rani innych, podając uzasadnienie<br>**dba** o kulturę języka w rozmowie, używając uprzejmych zwrotów i reagując na nieodpowiednie wypowiedzi<br>**formułuje** spójne i przekonujące stanowisko, uwzględniając argumenty oraz kontekst rozmowy |

| | | | | |
|---|---|---|---|---|
| zainteresowaniach<br>**wyjaśnia** własnymi słowami terminy: *komunikacja*, *nadawca*, *odbiorca*, *intencja wypowiedzi*, *komunikat niewerbalny*, *grzeczność językowa*<br>**rozpoznaje** nadawcę i odbiorcę | wypowiedzi<br>**wykorzystuje** pojęcia dotyczące komunikacji podczas omawiania przykładów i sytuacji komunikacyjnych | sposób o swoich doświadczeniach, zainteresowaniach i pasjach<br>**posługuje się** w wypowiedzi pojęciami komunikacji, nadawcy, odbiorcy, intencji | **wyjaśnia** na przykładzie, jak gesty i ton głosu zmieniają znaczenie wypowiedzi<br>**uzasadnia** swoje zainteresowania i odnosi je do własnych doświadczeń<br>**opisuje** sytuację komunikacyjną, używając terminów: *komunikacja*, *nadawca*, *odbiorca*, *cel wypowiedzi*, *komunikat niewerbalny*, *grzeczność językowa* | **wykorzystuje** komunikację niewerbalną w celu świadomego budowania relacji i skutecznego porozumiewania się z innymi<br>**porównuje** różne opinie i wyjaśnia, dlaczego się z nimi zgadza lub nie zgadza<br>**ocenia** na przykładzie, jak gesty, mimika i ton głosu wpływają na odbiór wypowiedzi<br>**analizuje** wpływ sposobu komunikacji na relacje między ludźmi<br>**prezentuje** siebie, swoje doświadczenia i zainteresowania w sposób ciekawy, spójny i dostosowany do odbiorcy |

| **Obszar II**<br>**Odbiór tekstów kultury** | | | | |
|---|---|---|---|---|
| **Na ocenę dopuszczającą** | **Na ocenę dostateczną** | **Na ocenę dobrą** | **Na ocenę bardzo dobrą** | **Na ocenę celującą** |
| | ***to, co na ocenę dopuszczającą, oraz:*** | ***to, co na ocenę dostateczną, oraz:*** | ***to, co na ocenę dobrą, oraz:*** | ***to, co na ocenę bardzo dobrą, oraz:*** |
| **Uczeń:**<br>**rozróżnia** teksty należące do różnych sztuk, np. literatury, muzyki, teatru**,** filmu i komiksu<br>**formułuje** temat utworu w jednym zdaniu<br>**rozpoznaje** emocje nadawcy oraz podstawowy cel jego wypowiedzi<br>**rozpoznaje** temat utworu<br>**wskazuje** nadawcę i odbiorcę utworu<br>**nazywa** emocje, wrażenia | **Uczeń:**<br>**nazywa** cechy tekstów należących do różnych sztuk, np. filmu, teatru, komiksu i literatury<br>**wyjaśnia** znaczenie tematu utworu<br>**wyjaśnia**, czego uczy utwór i jakie wartości przywołuje<br>**prezentuje** sposób wyrażania emocji, myśli i postaw przez nadawcę utworu<br>**opisuje** własne wrażenia po przeczytaniu utworu<br>**odnosi** sytuacje przedstawione | **Uczeń:**<br>**opisuje**, jak teksty należące do różnych sztuk pokazują emocje i wydarzenia<br>**analizuje** perspektywę bohatera lub podmiotu mówiącego oraz jej wpływ na przedstawienie wydarzeń i problemów<br>**porównuje** sposoby wyrażania postaw, emocji i myśli w różnych tekstach kultury<br>**analizuje** zabiegi językowe i literackie służące wywołaniu | **Uczeń:**<br>**porównuje** sposoby przedstawiania wydarzeń i bohaterów w różnych tekstach kultury<br>**wyjaśnia** znaczenie kontekstów kulturowych i historycznych w utworze<br>**uzasadnia** wpływ intencji bohatera lub podmiotu mówiącego na sposób budowania wypowiedzi<br>**ocenia** sposób wyrażania emocji, | **Uczeń:**<br>**ocenia** wpływ różnych tekstów kultury na odbiorcę i uzasadnia swoje zdanie<br>**interpretuje** temat utworu w kontekście wartości lub doświadczeń bohaterów<br>**tworzy** pogłębioną interpretację utworu z uwzględnieniem kontekstu kulturowego i historycznego<br>**formułuje** wnioski dotyczące tego, jak sposób przedstawiania |

| | | | | |
|---|---|---|---|---|
| i postawy wyrażone w tekstach należących do różnych sztuk<br>**rozpoznaje** fragmenty, które wywołują rozbawienie, wzruszenie lub strach<br>**nazywa** reakcje odbiorcy wywołane przez wypowiedź<br>**wyodrębnia** podstawowe elementy świata przedstawionego: bohatera, miejsce, czas i wydarzenia<br>**wymienia** cechy świata realistycznego i fantastycznego<br>**nazywa** cechy bohatera<br>**rozpoznaje** narratora i podmiot mówiący na podstawie wyrazów wskazujących na ich obecność<br>**wypowiada się** na temat nastroju tekstów należących do różnych sztuk<br>**wymienia** środki językowe: epitety, porównania, wyrazy dźwiękonaśladowcze, występujące w tekście<br>**odczytuje** tekst głośno, z zachowaniem podstawowej poprawności<br>**nazywa** pojęcia: fikcja, utwór realistyczny, utwór fantastyczny, baśń, legenda, świat przedstawiony, narrator, bohater, podmiot mówiący, epitet, porównanie, metafora (przenośnia), wyraz dźwiękonaśladowczy | w utworze do typowych doświadczeń z życia codziennego<br>**opisuje** elementy świata przedstawionego<br>**porządkuje** wydarzenia w kolejności chronologicznej<br>**odróżnia** elementy realistyczne od fantastycznych<br><br>**opisuje** wrażenia wywołane przez tekst<br>**charakteryzuje** bohatera, odwołując się do jego zachowania<br>**opisuje** narratora i podmiot mówiący w utworze<br>**wskazuje** w tekście środki językowe, w tym metaforę (przenośnię)<br>**opisuje** sposób oddziaływania środków językowych na emocje, wyobraźnię i zmysły odbiorcy<br>**interpretuje** głosowo tekst, zwracając uwagę na tempo oraz intonację<br>**nazywa** podstawowe cechy baśni, legendy<br>**posługuje się** pojęciami: fikcja, utwór realistyczny, utwór fantastyczny, baśń, legenda, świat przedstawiony, narrator, bohater, podmiot mówiący, epitet, porównanie, metafora (przenośnia), wyraz dźwiękonaśladowczy | emocji u odbiorcy<br>**uzasadnia** własne odczucia związane z odbiorem utworu<br>**porównuje** sposoby przedstawiania wydarzeń i bohaterów w różnych tekstach kultury<br>**uzasadnia** własne odczytanie utworu, odwołując się do treści<br><br>**wyjaśnia**, czym się różnią elementy realistyczne i fantastyczne w utworze<br>**porównuje** bohaterów i **ocenia** ich postępowanie<br>**porównuje** zachowanie bohaterów z własnymi doświadczeniami<br>**wyjaśnia** związek świata przedstawionego z emocjami i myślami bohaterów<br>**wyjaśnia**, jakie słowa, obrazy i wydarzenia tworzą nastrój utworu<br>**opisuje** funkcję narratora i podmiotu mówiącego<br>**uzasadnia** funkcję środków językowych, odwołując się do tekstu<br>**odczytuje** sens metafor<br>**interpretuje** głosowo tekst, oddając nastrój i emocje utworu<br>**omawia** wrażenia wywołane przez różne teksty kultury<br>**stosuje** poznane pojęcia literackie podczas analizy utworu<br>**czyta** utwory narracyjne, liryczne i patriotyczne oraz wypowiada się | postaw i myśli w tekstach kultury<br>**ocenia**, jak elementy realistyczne i fantastyczne wpływają na sens i odbiór utworu<br>**ocenia** skuteczność zabiegów wywołujących śmiech, strach lub wzruszenie<br>**odwołuje się** do sytuacji rzeczywistych podczas omawiania problemów i emocji przedstawionych w utworze.<br>**wyjaśnia** sens wydarzeń i zachowania bohaterów<br>**formułuje** spójną interpretację utworu i uzasadnia ją, odwołując się do tekstu<br>**analizuj**e sposoby wywoływania emocji u odbiorcy<br>**wyjaśnia**, po co autor wykorzystał elementy realistyczne i fantastyczne w utworze<br>**ocenia** postawy bohaterów w odniesieniu do własnych doświadczeń<br>**analizuje** skuteczność oddziaływania środków językowych na emocje, wyobraźnię, przekonania i zmysły odbiorcy<br>**dobiera** świadomie sposób głośnego czytania do charakteru tekstu<br>**łączy** informacje z różnych tekstów kultury | wydarzeń i bohaterów wpływa na reakcje odbiorcy<br>**tworzy** własną interpretację utworu, odnosząc jego problematykę i emocje do doświadczeń odbiorców<br>**ocenia** sposób przedstawienia świata i bohaterów w różnych tekstach kultury<br>**porównuje** różne sposoby kreowania bohatera<br>**formułuje** wnioski dotyczące związku między zastosowanymi środkami językowymi a odbiorem utworu<br>**interpretuje** funkcję środków językowych i zabiegów artystycznych w utworze<br>**formułuje** dojrzałe opinie o przeczytanych tekstach i uzasadnia je przykładami<br>**odnosi** problematykę utworów do własnych doświadczeń<br>**świadomie** interpretuje głosowo tekst, oddając jego sens i emocje<br>**tworzy** samodzielną propozycję odczytania tekstu kultury, poprawnie wykorzystując pojęcia literackie i kulturowe |

| | | | | |
|---|---|---|---|---|
| | | na ich temat | | |

| **Obszar III**<br>**Świadomość języka** | | | | |
|---|---|---|---|---|
| **Na ocenę dopuszczającą** | **Na ocenę dostateczną** | **Na ocenę dobrą** | **Na ocenę bardzo dobrą** | **Na ocenę celującą** |
| | ***to, co na ocenę dopuszczającą, oraz:*** | ***to, co na ocenę dostateczną, oraz:*** | ***to, co na ocenę dobrą, oraz:*** | ***to, co na ocenę bardzo dobrą, oraz:*** |
| **Uczeń:**<br>**rozpoznaje** samogłoski, spółgłoski i sylaby w wyrazach<br>**nazywa** części mowy rzeczownik, czasownik, przymiotnik<br>**rozpoznaje** wyrazy i związki wyrazowe wyrażające emocje<br>**tworzy** proste zdania poprawne pod względem logicznym i gramatycznym<br>**rozpoznaje** wypowiedzenie oznajmujące, pytające, rozkazujące, wykrzyknikowe<br>**rozpoznaje** równoważnik zdania i zdanie pojedyncze<br>**odczytuje** znaczenie wyrazów z pomocą słownika<br>**rozpoznaje** synonimy i antonimy<br>**zapisuje** wyrazy zgodnie z zasadami ortografii dotyczącymi wymiany głosek w wyrazach pokrewnych<br>**stosuje** kropkę, znak zapytania i wykrzyknik na końcu zdań w zależności od celu wypowiedzi<br>**rozpoznaje** znaki interpunkcyjne: kropkę, | **Uczeń:**<br>**odróżnia** głoski dźwięczne i bezdźwięczne<br>**dzieli** wyrazy na sylaby<br>**rozpoznaje** w zdaniu części mowy: rzeczownik, czasownik, przymiotnik<br>**określa** podstawowe formy gramatyczne: **osobę, liczbę, rodzaj, czas, przypadek**, w zależności od części mowy<br>**rozpoznaje** zależności między wyrazami w zdaniu<br>**buduje** poprawne językowo zdania<br>**tworzy** zdania ze względu na cel wypowiedzi: oznajmujące, pytające, rozkazujące, wykrzyknikowe<br>**układa** różne typy wypowiedzeń: równoważniki zdań, zdania pojedyncze<br>**wyszukuje** znaczenie wyrazów w słownikach lub innych źródłach informacji<br>**stosuje** w wypowiedziach synonimy i antonimy<br>**odróżnia** w prostych przykładach znaczenie dosłowne od przenośnego<br>**stosuje** pozostałe zasady | **Uczeń:**<br>poprawnie **dzieli** wyrazy na sylaby oraz **wskazuje** rodzaje głosek<br>**stosuje** w wypowiedziach ustnych i pisemnych poprawne formy wyrazów odmiennych w zakresie osoby, liczby, rodzaju, czasu, przypadka<br>**poprawia** błędy gramatyczne w wypowiedzeniach<br>**stosuje** różne typy zdań w swoich wypowiedziach ustnych i pisemnych<br>**wyjaśnia** znaczenie wyrazów w zależności od kontekstu wypowiedzi<br>**dobiera** elementy leksykalne odpowiednie do celu i charakteru wypowiedzi, w tym synonimy i antonimy<br>**pisze** tekst poprawnie, korzystając z zasad ortografii<br>**analizuje** funkcję znaków interpunkcyjnych w różnych typach wypowiedzeń oraz wyjaśnia zasady ich stosowania | **Uczeń:**<br>**analizuje** budowę głoskową wyrazów oraz wyjaśnia różnice między rodzajami głosek<br>**analizuje** formy gramatyczne części mowy w zdaniach<br>**bada** nacechowanie emocjonalne i stylistyczne synonimów i antonimów oraz ich wpływ na odbiorcę<br>**analizuje** budowę zdań<br>**przekształca** zdania ze względu na cel wypowiedzi oraz wyjaśnia różnice między nimi<br>**przekształca** równoważniki zdań w zdania i na odwrót<br>**świadomie korzysta** z różnych źródeł informacji<br>**analizuje** wpływ zastosowanego słownictwa na znaczenie i odbiór wypowiedzi<br>**świadomie wykorzystuje** zasady ortografii podczas tworzenia własnych wypowiedzi<br>**świadomie** stosuje zasady interpunkcji do budowania poprawnych wypowiedzi | **Uczeń:**<br>świadomie **stosuje** wiedzę o głoskach i sylabach podczas poprawnej wymowy, zapisu i analizy wyrazów<br>**posługuje się** częściami mowy oraz ich formami gramatycznymi do tworzenia poprawnych i zróżnicowanych wypowiedzi<br>**ocenia** sposób wykorzystania wyrazów i związków wyrazowych w budowaniu emocji i stylu wypowiedzi<br>**redaguje i koryguje** wypowiedzi, świadomie dobierając konstrukcje zdaniowe do budowania jasnych i spójnych komunikatów<br>**świadomie wykorzystuje** różne typy zdań do budowania wypowiedzi adekwatnych do sytuacji, celu i odpowiednich w komunikacji z określonym odbiorcą<br>świadomie **wykorzystuje** różne typy zdań do tworzenia spójnych, poprawnych i zróżnicowanych wypowiedzi<br>**ocenia** poprawność językową |

| | | | | |
|---|---|---|---|---|
| przecinek, cudzysłów i dwukropek | ortograficzne<br>**stosuje** cudzysłów i dwukropek zgodnie z ich funkcją w wypowiedzeniu | | | tekstów<br>**dokonuje** korekty błędów<br>**świadomie korzysta** ze słowników i innych źródeł informacji podczas tworzenia wypowiedzi<br>świadomie **wykorzystuje** bogate i zróżnicowane słownictwo, w tym synonimy i antonimy, aby precyzyjnie wyrażać myśli i emocje<br>**poprawia** błędy ortograficzne, wykorzystując znajomość zasad ortograficznych<br>**dokonuje** autokorekty interpunkcyjnej wypowiedzi, uwzględniając funkcję kropki, znaku zapytania, wykrzyknika, przecinka, cudzysłowu i dwukropka |

| **Obszar IV**<br>**Tworzenie wypowiedzi** | | | | |
|---|---|---|---|---|
| **Na ocenę dopuszczającą** | **Na ocenę dostateczną** | **Na ocenę dobrą** | **Na ocenę bardzo dobrą** | **Na ocenę celującą** |
| | ***to, co na ocenę dopuszczającą, oraz:*** | ***to, co na ocenę dostateczną, oraz:*** | ***to, co na ocenę dobrą, oraz:*** | ***to, co na ocenę bardzo dobrą, oraz:*** |
| **Uczeń:**<br>**tworzy** prostą notatkę zawierającą najważniejsze informacje<br>**zapisuje** podstawowe informacje w uporządkowanej formie<br>**wybiera** najważniejsze wiadomości z jednego źródła informacji | **Uczeń:**<br>**sporządza** notatki w różnych formach, np. planu, tabeli lub punktów<br>**porządkuje** informacje według tematu lub zagadnienia.<br>**wyodrębnia** najważniejsze informacje z różnych źródeł<br>**układa** pytania dotyczące treści i bohaterów tekstu | **Uczeń:**<br>**tworzy** syntetyczne notatki na podstawie informacji z lekcji, podręcznika i innych źródeł<br>**porównuje** informacje pochodzące z różnych źródeł<br>**wykorzystuje** formę notatki odpowiednią do rodzaju i celu pracy<br>**tworzy** pytania dotyczące | **Uczeń:**<br>**selekcjonuje** informacje<br>**zapisuje** je w uporządkowanej oraz funkcjonalnej formie<br>**analizuje** informacje z różnych źródeł podczas tworzenia notatki<br>**wyjaśnia** wybór formy notatki w zależności od rodzaju informacji i celu pracy<br>**analizuje** informacje zawarte | **Uczeń:**<br>**tworzy** samodzielne i przejrzyste notatki, syntetycznie ujmujące informacje z różnych źródeł<br>**ocenia** przydatność różnych form notowania w procesie uczenia się<br>**wykorzystuje** różne sposoby notowania do porządkowania, analizowania i prezentowania informacji |

| | | | | |
|---|---|---|---|---|
| **formułuje** proste pytania do tekstu<br>**wskazuje** najważniejsze wydarzenia i informacje w tekście<br>**tworzy** prosty plan odtwórczy tekstu<br>**tworzy** krótkie wypowiedzi o charakterze użytkowym<br>**redaguje** wiadomość zgodnie z podanym wzorem<br>**przekazuje** najważniejsze informacje w uporządkowanej formie<br><br>**przedstawia** własne zdanie<br>**opisuje** przedmiot, postać, krajobraz prostymi zdaniami<br>**wskazuje** cechy bohatera i podstawowe elementy wyglądu, miejsca lub wydarzenia<br>**tworzy** krótką wypowiedź twórczą na podany temat<br>**podejmuje** proste działania twórcze z wykorzystaniem języka<br>**rozpoznaje** elementy kompozycji wypowiedzi, takie jak wstęp, rozwinięcie i zakończenie<br>**stosuje** akapity w krótkich wypowiedziach pisemnych | **porządkuje** wydarzenia zgodnie z kolejnością przedstawioną w utworze<br>**sporządza** plan odtwórczy tekstu w formie równoważników zdań lub zdań<br>**redaguje** korespondencję tradycyjną i elektroniczną zgodnie z zasadami tej formy wypowiedzi<br>**redaguje** opis przedmiotu, krajobrazu lub postaci zgodnie z celem wypowiedzi<br>**charakteryzuje** bohatera, uwzględniając wygląd, cechy i zachowanie<br>**redaguje** wypowiedzi z zachowaniem właściwej kompozycji i podziału na akapity<br>**wykorzystuje** odpowiedni układ graficzny w liście tradycyjnym i elektronicznym<br>**rozróżnia** różne rodzaje opisu | problematyki i najważniejszych informacji zawartych w tekście<br>**przekształca** plan w formie równoważników zdań na zdania; i odwrotnie<br>**komponuje** wypowiedzi użytkowe dostosowane do celu i rodzaju odbiorcy<br>**porządkuje** w wypowiedzi informacje i wydarzenia w logiczny sposób<br>**wykorzystuje** odpowiednie słownictwo i układ graficzny w korespondencji<br>**komponuje** dłuższe wypowiedzi opisowe i twórcze<br>**wykorzystuje** różne formy literackie w działaniach twórczych<br>**komponuje** wypowiedzi zgodne z celem, formą i charakterem tekstu<br>**wykorzystuje** wstęp, rozwinięcie i zakończenie do budowania spójnej i uporządkowanej wypowiedzi<br>**dobiera** układ graficzny odpowiedni do formy wypowiedzi | w tekście podczas tworzenia pytań i planu odtwórczego<br>**opracowuje** uporządkowany plan odtwórczy tekstu<br>**analizuje** sposób przekazywania informacji w różnych wypowiedziach użytkowych<br>**redaguje** rozbudowane i spójne wypowiedzi (korespondencja tradycyjna: list i pozdrowienia)<br>**dobiera** środki językowe i układ graficzny w korespondencji<br>**redaguje** rozbudowane i spójne teksty narracyjne oraz liryczne o świadomie dobranej kompozycji i odpowiedniej kreacji świata przedstawionego<br>**wykorzystuje** różne formy literackie, w tym narracyjne, do realizacji własnego pomysłu<br>**świadomie** wykorzystuje język do działań twórczych i wyrażania emocji<br>**analizuje** wpływ kompozycji i układu graficznego na czytelność oraz odbiór wypowiedzi<br>**wyjaśnia** funkcję akapitów i elementów kompozycyjnych w różnych formach wypowiedzi | **formułuje** pytania rozwijające interpretację i analizę tekstu<br>**opracowuje** samodzielny i uporządkowany plan odtwórczy tekstu, zachowując logiczny układ informacji<br>**tworzy** samodzielne, funkcjonalne i estetyczne wypowiedzi użytkowe dostosowane do sytuacji komunikacyjnej i odbiorcy<br>**ocenia** skuteczność sposobu przekazywania informacji w różnych formach wypowiedzi użytkowych<br>**wykorzystuje** różne środki językowe do świadomego budowania przekazu<br>**tworzy** oryginalne teksty twórcze, o zróżnicowanej kompozycji, fabule i kreacji świata przedstawionego<br>**wykorzystuje** różne formy literackie i środki językowe do realizacji własnych działań twórczych<br>**ocenia** skuteczność zastosowanych rozwiązań językowych i kompozycyjnych we własnych wypowiedziach twórczych<br>**tworzy** funkcjonalne i estetyczne wypowiedzi z zachowaniem świadomej kompozycji i odpowiedniego układu graficznego<br>**ocenia** wpływ kompozycji i układu graficznego |

| | | | | |
|---|---|---|---|---|
| | | | | na skuteczność przekazu<br>**świadomie wykorzystuje** elementy kompozycji i układu graficznego do budowania spójności oraz czytelności wypowiedzi |
| **Obszar V**<br>**Rozwijanie umiejętności autorefleksji i tworzenie tożsamości** | | | | |
| **Na ocenę dopuszczającą** | **Na ocenę dostateczną** | **Na ocenę dobrą** | **Na ocenę bardzo dobrą** | **Na ocenę celującą** |
| | ***to, co na ocenę dopuszczającą, oraz:*** | ***to, co na ocenę dostateczną, oraz:*** | ***to, co na ocenę dobrą, oraz:*** | ***to, co na ocenę bardzo dobrą, oraz:*** |
| **Uczeń:**<br>**nazywa** wartości ważne dla siebie oraz wybrane wartości uniwersalne<br>**wymienia** wspólnoty, do których należy, np. rodzinę, społeczność szkolną, lokalną i narodową<br>**ustala** hierarchię wartości ważnych dla członków różnych wspólnot<br>**wymienia** role, które pełni w rodzinie, szkole i grupie rówieśniczej<br>**wskazuje** sytuacje, w których angażuje się w proces uczenia się<br>**dokonuje** samooceny swojego procesu uczenia, stosując proste techniki<br>**nazywa** swoje mocne strony i trudności<br>**rozpoznaje i nazywa wybrane** emocje własne i innych | **Uczeń:**<br>**opisuje** wartości ważne dla siebie<br>**przedstawia** własne stanowisko wobec wybranych wartości uniwersalnych<br>**opisuje** wybrane wspólnoty, do których należy<br>**wyjaśnia**, jakie wartości są ważne dla ich członków<br>**opisuje** role, które pełni w różnych wspólnotach<br>**podaje** przykłady związanych z nimi obowiązków<br>**opisuje** własne zaangażowanie w proces uczenia się<br>**wskazuje** działania, które pomagają w nauce lub ją utrudniają<br>**opisuje** emocje własne i innych oraz **wskazuje** sytuacje, w których się one pojawiają | **Uczeń:**<br>**wyjaśnia**, dlaczego określone wartości są ważne dla niego i innych<br>**uzasadnia** własne stanowisko wobec wartości uniwersalnych<br>**wyjaśnia** znaczenie różnych wspólnot w życiu człowieka<br>**opisuje** związane z nimi wartości i doświadczenia<br>**wyjaśnia** znaczenie ról pełnionych w różnych wspólnotach oraz ich wpływ na funkcjonowanie grupy<br>**dokonuje** samooceny własnego zaangażowania w proces uczenia się<br>**wyjaśnia**, co wpływa na efekty jego pracy<br>**planuje** sposoby rozwijania odpowiedzialności za własną naukę i rozwój<br>**wyjaśnia** wpływ emocji na zachowanie własne i innych osób | **Uczeń:**<br>**porównuje** systemy wartości funkcjonujące w różnych wspólnotach<br>**uzasadnia** własne stanowisko wobec wartości uniwersalnych w odniesieniu do sytuacji społecznych i życiowych<br>**porównuje** wartości i doświadczenia związane z funkcjonowaniem w różnych wspólnotach oraz **wyjaśnia** ich wpływ na postawy człowieka<br>**porównuje** role pełnione w różnych wspólnotach oraz **wyjaśnia** związane z nimi prawa i obowiązki<br>**analizuje** efektywność własnych działań edukacyjnych<br>**ocenia** skuteczność podejmowanych działań<br>**odróżnia** emocje od sposobów ich wyrażania<br><br>**ocenia** wpływ emocji na relacje międzyludzkie | **Uczeń:**<br>**analizuje** wpływ wartości na postawy człowieka<br>**ocenia** krytycznie różne systemy wartości oraz formułuje pogłębione refleksje dotyczące własnej tożsamości i odpowiedzialności społecznej<br>**analizuje** wpływ różnych wspólnot i związanych z nimi wartości na budowanie tożsamości, relacji społecznych oraz odpowiedzialności za innych i otaczający świat<br>**formułuje** wnioski dotyczące znaczenia pełnionych ról w różnych wspólnotach<br>**proponuje** działania wzmacniające odpowiedzialność<br>**aktywnie angażuje się** w pracę grupy w klasie<br>**monitoruje** świadomie własny rozwój<br>**formułuje** pogłębione wnioski dotyczące procesu uczenia się<br>**wykorzystuje** autorefleksję do |

| | | | | |
|---|---|---|---|---|
| | | | | planowania dalszego rozwoju<br>**analizuje** przyczyny i skutki emocji własnych oraz innych<br>**proponuje** sposoby wspierające budowanie empatycznych i odpowiedzialnych relacji |

| **Obszar VI**<br>**Elementy edukacji medialnej** | | | | |
|---|---|---|---|---|
| **Na ocenę dopuszczającą** | **Na ocenę dostateczną** | **Na ocenę dobrą** | **Na ocenę bardzo dobrą** | **Na ocenę celującą** |
| | ***to, co na ocenę dopuszczającą, oraz:*** | ***to, co na ocenę dostateczną, oraz:*** | ***to, co na ocenę dobrą, oraz:*** | ***to, co na ocenę bardzo dobrą, oraz:*** |
| **Uczeń:**<br>**wyszukuje** potrzebne informacje w podanym źródle<br>**korzysta** z wybranego źródła informacji, aby zdobywać wiedzę na dany temat<br>**wymienia** zasady higieny cyfrowej<br>**rozpoznaje** zagrożenia związane z korzystaniem<br><br>z ekranów, telefonów, gier, komputerów i internetu | **Uczeń:**<br>**wyszukuje** potrzebne informacje w różnych źródłach<br>**wybiera** źródła informacji pomocne w rozwijaniu własnych zainteresowań<br>**opisuje** zasady bezpiecznego i zdrowego korzystania z internetu, telefonu, komputera i gier<br>**wymienia** skutki nadmiernego korzystania z ekranów, telefonów, gier, komputerów | **Uczeń:**<br>**porównuje** informacje z różnych źródeł i sprawdza, czy są zgodne z tematem<br>**porządkuje** informacje z różnych źródeł oraz **wykorzystuje** je do poszerzania swojej wiedzy<br>**wyjaśnia** skutki nadmiernego korzystania z ekranów, telefonów, gier, komputerów oraz konsekwencje przeładowania informacyjnego<br>**stosuje** zasady higieny cyfrowej podczas korzystania z ekranów, telefonów, gier, komputerów oraz internetu<br>**planuje** działania pomagające ograniczać zagrożenia cyfrowe | **Uczeń:**<br>**selekcjonuje** informacje z różnych źródeł<br>**uzasadnia** wybór najbardziej przydatnych, jego zdaniem, materiałów<br>**łączy** w swojej wypowiedzi ustnej lub pisemnej informacje z różnych źródeł oraz **wykorzystuje** je do rozwijania własnych zainteresowań<br><br>**ocenia** własne nawyki związane z korzystaniem z technologii oraz wskazuje działania wspierające higienę cyfrową | **Uczeń:**<br>**ocenia** wiarygodność informacji z różnych źródeł oraz **formułuje wnioski** dotyczące ich rzetelności i wartości<br>**weryfikuje** informacje pochodzące z różnych źródeł i świadomie je **wykorzystuje**<br>**tworzy** własne wypowiedzi lub materiały na podstawie informacji z różnych źródeł<br><br>**ocenia** przydatność i wiarygodność informacji<br>**uzasadnia** wpływ higieny cyfrowej na zdrowie, relacje i proces uczenia się |

| **Obszar VII**<br>**Praktyki lekturowe** | | | | |
|---|---|---|---|---|
| **Na ocenę dopuszczającą** | **Na ocenę dostateczną** | **Na ocenę dobrą** | **Na ocenę bardzo dobrą** | **Na ocenę celującą** |

| | *to, co na ocenę dopuszczającą, oraz:* | *to, co na ocenę dostateczną, oraz:* | *to, co na ocenę dobrą, oraz:* | *to, co na ocenę bardzo dobrą, oraz:* |
|---|---|---|---|---|
| **Uczeń:**<br>**wybiera** tekst zgodny ze swoimi zainteresowaniami<br>**uzasadnia** krótko wybór<br>**określa** czas i sposób czytania wybranego tekstu<br>**nazywa** swoje pierwsze wrażenia po przeczytaniu tekstu<br>**aktywnie czyta** cztery wskazane dłuższe teksty literackie<br>**wskazuje** poruszane w nich tematy, np. dom, rodzinę, przyjaźń i emocje<br>**rozpoznaje** baśnie i legendy ważne dla kultury światowej, europejskiej, narodowej i regionalnej<br>**rozpoznaje** utwory narracyjne, liryczne i patriotyczne, w tym *Mazurka Dąbrowskiego* Józefa Wybickiego<br>**rozpoznaje** teksty kultury należące do filmu, teatru, malarstwa, rzeźby, muzyki i komiksu | **Uczeń:**<br>**wskazuje** teksty odpowiadające jego własnym zainteresowaniom i wyjaśnia powód wyboru<br>**planuje** kolejne etapy czytania wybranego tekstu<br>**opisuje** swoje odczucia związane z przeczytanym tekstem<br>**opisuje** bohaterów, wydarzenia i problemy przedstawione w przeczytanych utworach literackich dotyczących doświadczeń bliskich uczniom<br>**opisuje** bohaterów, wydarzenia i tematykę baśni i legend ważnych dla kultury światowej, europejskiej, narodowej i regionalnej<br>**wskazuje** cechy utworów narracyjnych, lirycznych i patriotycznych, w tym *Mazurka Dąbrowskiego*<br>**wymienia** cechy charakterystyczne dla różnych tekstów kultury, takich jak film, teatr, malarstwo, rzeźba, muzyka i komiks | **Uczeń:**<br>**uzasadnia** wybór tekstów, odwołując się do własnych zainteresowań i potrzeb czytelniczych<br>**organizuje** czytanie tekstu, uwzględniając jego długość i stopień trudności<br>**uzasadnia** swoje wrażenia, odwołując się do treści utworu<br>**wyjaśnia** związki między problematyką przeczytanych tekstów a doświadczeniami bohaterów i odbiorców<br>**wyjaśnia** znaczenie motywów i wartości przedstawionych w baśniach i legendach<br>**wyjaśnia** tematykę, przesłanie utworów, znaczenie wybranych środków językowych oraz wartości obecne w utworach narracyjnych, lirycznych i patriotycznych, w tym w *Mazurku Dąbrowskiego*<br>**analizuje** znaczenie utworów narracyjnych, lirycznych i patriotycznych, w tym *Mazurka Dąbrowskiego*, dla budowania tożsamości narodowej i postaw odbiorcy<br>**wyjaśnia**, w jaki sposób środki wyrazu wpływają na odbiór filmu, teatru, malarstwa, rzeźby, muzyki i komiksu | **Uczeń:**<br>**porównuje** wybrane teksty pod względem tematyki i wartości<br>**uzasadnia** swoje preferencje czytelnicze<br>**ocenia** skuteczność własnego planu czytania i wprowadza potrzebne zmiany<br>**porównuje** własne odczucia z reakcjami innych odbiorców tekstu<br>**porównuje** sytuacje i wartości przedstawione w różnych tekstach literackich z własnymi doświadczeniami oraz współczesnym światem<br><br>**analizuje** wpływ baśni i legend na kulturę<br>**bada** sposoby przedstawiania emocji, wydarzeń i wartości w utworach narracyjnych, lirycznych oraz patriotycznych, w tym w *Mazurku Dąbrowskiego*<br>**porównuje** sposoby przedstawiania tego samego tematu w różnych tekstach kultury, np. filmie, obrazie, muzyce lub komiksie<br>**ocenia** ich wpływ na odbiorcę | **Uczeń:**<br>**ocenia** wpływ czytanych tekstów na własne zainteresowania, refleksje i rozwój czytelniczy<br>**tworzy** plan czytania dostosowany do własnych potrzeb<br>**uzasadnia** wybór sposobów pracy z tekstem<br>**ocenia** wpływ przeczytanego tekstu na własne emocje, przemyślenia i postawy<br>**formułuje** wnioski dotyczące wpływu przeczytanych tekstów na rozumienie siebie, innych ludzi oraz relacji człowieka z otaczającym go światem<br>**interpretuje** przesłanie utworów narracyjnych, lirycznych i patriotycznych **formułuje** wnioski dotyczące ich wpływu na postawy, emocje i poczucie tożsamości<br>**uzasadnia** ich znaczenie dla współczesnego człowieka<br>**tworzy** własną interpretację tekstu kultury<br>**uzasadnia** ją, odwołując się do zastosowanych środków wyrazu |